

Ngwuja'ri ngwanni ngwullu je Butruj gi'ra ge'te Äni kitabanu

Ngwuja'ri ngwanni ngwuru gi'ra ngwullu je Butruj ngwondacung ngwe ngwükirijinä ngene ngwuhaar je "Ngwüji ngwanni ngwäbrä je Ngwaalu," ngwanni ngwubadalu mbüny mbüny kängir ngwaalu ngwudi gen gweneno gicaar Türkiyä. Yanni yiru gi'ra gidi ngwuja'ri yiru ndi or'temaji ngwüjü ngwanni ngwadi uli ngwuja'ri ngwee ngwübünär jälü aar mbuji yi'rendeny yani ämni Ngwaalu gwegen. Butruj gwubupa nding je diwayiniyi Yicu gwe gwanni gwayu ngwü'di'ri mana na ngwuja'ri ngwe ngwüngün gwanni gwaru nggwe gwadi o'ra, nunnu a ngingdenga äti ge'tajing. Ngwuja'ri ngwee aar ämni aar or'temaji giyi'rendeny yegen, aar içinänü ndi ari idäji gwuru gwani 'didanu gwudi ämni Ngwaalu gwegen a la aar je be ätädä gu'ru "komon gadi ge Yicu Kirictu 'tädälü" (1.7).

Or'temaji gwe nggwee kaji gidi dörbü, Butruj gwüpäcä 'to ngwüjälü ngwanni ngwadi uli ngwuja'ri ngwee ndi aar elelle nono ngwüjü ngwudi Kirictu.

Yajang yidi ngwuja'ri

1. Aganni (1.1–2)
2. Ange gwuru ndi ge'taji (1.3–12)
3. Elelle gwudi ngwüji ngwuju'ru ngwudi Ngwaalu (1.13—2.17)

4. Gwuji gora gidi yi'rendeny yidi Kirictu (2.18-25)
5. Ru díkírijín na yi'rendeny (3.1—4.19)
6. Ola gwani lanni lati okta gi'donga gidi Ngwaalu (5.1-11)
7. Aganni gwudi mï'rä (5.12-14)

Aganni

¹ Äny gwani Butruj gwuru doo'ra dükäjär didi Yicu Kirictu, ngwuja'ri ngwee ngwükäci nje ngwüjü ngwanni ngwäbrä je Ngwaalu ng-wobadalu ngwuru ngwirnü poor ngwaalu ngwee ngwani Buntuj, Galatiya, Gâbüdükiyä, Ajiya na Bijiniyä. ² Ngwanni ngwäbräär je anaku lïngïdi gu Ngwaalu ngwuru Papa 'tu'tu gwerre ngwuje ju'riyi Lïgi'rïm le nunnu aar 'dengenaci Yicu Kirictung ngwuje gwürä yïn ye yüngün.

Ara je gu yïmï'rü ji ara je gu adatalu ji gwirälü.

Näjï Ngwaalinga gwani ge'taji gwanni gwumidu

³ Ar näjï Ngwaalinga ngwuru Papa gwudi Deleny dege dani Yicu Kirictu. Ndi ari ndi ïnä gwüngün gwanni gwupa 'dengge, a lima lïngïni lïngïning gwanni gwuyang ndi ge'taji gwanni gwumidu 'dï'rï gwe gwudi Yicu Kirictu giyi'ranyanu. ⁴ Aar nje änijï giyu'rinanu yanni yati 'ti 'digi'ru a'tur aar ralu aar medadi. Giyo yïrïmïtijärä je kerala ⁵ ngaa lanni letadu gu yiima yidi Ngwaalu ämning gwe gwalu 'dünggüngün 'di a gilang gwanni nggwo mama, ngwa ji ngwü'tädälü komon nggä'dï gidi gwodaning. ⁶ Jayar banu gwulleney gwani ngwuja'ri

ngwee, a be gweneno, mïmïnnï nono gwonyadu yi'ranu gwa je mbuji gaji gooko. ⁷ Ya je mbuji giyee nunnu aar inggidi ndi ari 'di'didanu ämni Ngwaalu gwalu gwanni gwupana gu'ru gidab danni dati medadi danni dati aar gwalli nono lïgä le nunnu aar ombaji ndi ari diru 'didanu. Ämni Ngwaalu gwalu gwuru gu no, ndi ari ngwümbüjïnï gwuru 'didanu ndi orta, ndi näjï na ndi denya, ma ji ma Yicu Kirictu 'tädälü. ⁸ Gwa'ti aang änggädi, ngaa be ämni. Gwa'ti aang änggädi gwenene, ngaa be ämnäci lijayanu gwulleney lonyadu gu näjï gwupa. ⁹ Ndi ari ngaa gilo ndi ape gu'ru gidi ämni Ngwaalu gwalu, gwani gilang gwudi lingeno lalu.

¹⁰ A gwani gilang nggwee, ngwijir ngwanni ngwondaja giyimi'rü yanni yadi ara je Ngwaalu ükäcä, yiminaär jälü gwulleney aar ye arngani gu'ru gipa. ¹¹ Aar bupi ndi ari ye lenge gaji aar ye lenge ngwuja'ri ngwanni ngwinggida je Ligi'rüm lidi Kirictu lanni liju 'denggenanu. Anni ondajing gwani yi'rendeny yanni yadi mbuji Kirictung, a gwani näjï gwupa gwanni gwadi gwuja.

¹² Ngwaalu ngwondaca ngwijirä ndi ari ngwa'ti äpijä yigo'ro yegen yiiru, ara je be äpijä yiiru. Anni ondacaar yi'ral ye yanni yima je 'dingini gweneno. Ngaa li dingina ngwuja'ri ngwee ngwanni ngwondaca je ngwüjï, ngwuja'ri ngwanni ngwujaw ngwani Yicu Ligi'rüm le lanni Liju'ru lükäjinä kerala. 'Di ndi ari yi'rr 'to yijädi ndi ombaji yi'ralanu giyee.

Ju'rар

¹³ Yäy gu no, jar balu ngwäy ngwe ngwudi yigor yalu aang arngani gwani yiiru. A ge'taji gwalu 'dar jada giyimi'rü yanni yadi ara je Yicu Kirictu ätädä mung 'tädälü. ¹⁴ Nono yijü yi'dengenaca Ngwaalinga, aa'ti ba be ngaa lo'raci elelleng gwudi ami'ra gwudi lingeno gwele gwuju yogo ye gwerre. ¹⁵ Ngaa be ju'ri anaku ju'rung gu gwanni gwurnida je, no ju'rar be giyi'ral 'dar yanni yata je ärrü. ¹⁶ Ndi ari yüllinä no yaru nu, "Ju'rar, anaku ju'riny gu."

¹⁷ Ndi ari anni urnidangaa Ngwaalinga ngwuru Papa gwanni gwati 'ti utu ngwüjänü ndi pï yelenya yüngün, elellar elelleng gwudi ngwüji ngwuru ngwirnü ngene giidilä ara je yedeny eny. ¹⁸ Ngaa lilingidi ndi ari la'ta je ü'rädälü kay ganni ga'ti äti midinganu giigätijänärä je mbumbunga lalu ngwong ngwe gwanni ngwati dudi nono buta na dab, ¹⁹ ara je be ü'rälü yin ye yidi Kirictu yanni yiru gu'ru, gwuru Girany ganni gjaw nono ga'ti rngü. ²⁰ Gwäbrää'r 'tu'tu gwerre diidlä da'tina gi'tinä, gwuma aar be 'täjälü kaji nggee gidi gwodaning gwani nga nga. ²¹ Nginde gwe, ngaa lima ämni Ngwaalu ngwanni ngwü'di'riyälü giyi'ranyanu ngwünäjii, a gu no, ämni Ngwaalu na ge'taji gwalu nggwo gwüjädi Ngwaalu.

²² Gweneno anni ma aang gä'rini yigo'ro yalu 'dengenaji gwe 'didanung nunnu ngaa äti ämning ngwengga 'di'didanu, ämnäjidär gwullenly 'tu'tu giyigoranu. ²³ Ndi ari ngaa lima lingini lingining gwanni gwuyang ngaa lä'tüdü

yuula yanni yati änii, ngaa be ru yuula yanni yati 'tüdä, midi gwe na mätinälü gwe gwudi ngwuja'ri ngwudi Ngwaalu. ²⁴ Ndi ari yüllinä yaru nu,

"Midi gwudi ngwüji 'dar gwuru nono yanya,
na näji gwegen gwuru nono yibobo yidi
dïdäny.

Yanya yati undi na yibobo yati ayi nono aar
mi'ri'ti,

²⁵ a be ngwuja'ri ngwudi Ngwaalu ngwati
jalu pupud."

A ngwuja'ri ngwuru ngwee ngwanni ngwon-dacara je ngwe.

2

¹ Yäy gu no, gätär be yi'ral mbüny yanni yiki yani yi'rinya na i'däjänü 'dar, yimur'tuny, yü'düny na yani lo gwere 'dar. ² Rüdär nono yïjü yïlingitääär je girem, ara je yan yanni yiju'ru yidi ligi'rïm ami'ra nunnu ngaa ye pe ndi gilang gwalu, ³ ndi ari gweneno ngaa lima lenge ndi ari Deleny dijaw.

Ngwu'dun ngwudi ligi'rïm na lanni läbrääär je

⁴ Ngaa lïndädi 'dünggüngün, ndi ari nginde gwuru nono go'rra giru gidingo ganni gimidu gi'dünyïdädi ngwüjälü ngwanni ngwati oda, a be Ngwaalu äbrii ngwuruji gu'ru gipa ngwäyanü ngwüngün. ⁵ Nga nga 'to liru nono yo'rra yimidu yüdädääär ye ngwu'duna ngwudi ligi'rïm, ndi ari ngaa ru ngwur'dal ngwanni ngwuju'ru ngaa äpijii Ngwaalinga mi'rïning nono gwudi ligi'rïm

gwanni gwüjädänü Yicu Kirictu gwe. ⁶ Ndi ari
yüllinä kitabanu yaru nu,
“Ombaja ndi ari äny nggwo gwügätii go'rralu
ngwaalu ngwani Jäyün,

ganni gäbriny ngwuru gu'ru,
a gwere gwanni gwa gu gatada ngwäyänü,
gwa'ti gwa yaaru ape a'tur.”

⁷ A be gweneno nga nga lanni lämni
'dünggüngün, go'rr nggee gipa gu'ru 'danggalu.
A be lanni la'ti ämnä 'dünggüngün ngwube ari,
“Go'rr ganni gi'dünyidädi ngwüjälü ngwanni
ngwati oda,
gima ru gidingo gidi ngwu'dun.”

⁸ Na gima ru 'to,
“Go'rr ganni gima ru nono gimle gadi gäbici
ngwüjü aar gu obalu
ngwuru ngwur'da ngwudi i'diyi ngwüjü.”
La obalu, ndi ari linyurtanu ndi ämni ngwuja'ri
aar gu ru 'to ndi ari lige'tajaar je gu.

⁹ A be ngaa liru ngwüjii ngwäbräär je ngaa ru
ngwur'dal ngwudi yeleny yidi Ngwaalu, ngaa ru
ngwüjii ken ngwanni ngwuju'ru, ngaa ru ngwüjii
ngwudi Ngwaalu ndi ari ngaa ondaji orta gwe
gwüngün nginde gwanni gwü'tiyä je giidirimänü
ara je 'täjä giburalu gwüngün gwanni gwuru
'ter. ¹⁰ Ngaa gwele gwerre lä'tüdi ngwüjii, a
be gweneno ngaa lima be ru ngwüjii ngwudi
Ngwaalu. Ngaa gwele gwerre, ngaa la'ti inädi
Ngwaalinga a be gweneno, ngwuma je be inä.

Elelle gwudi ngwükirijin

11 Lani ngwumaad ngwüny, nggwa je päcälü ngaa liru ngwîrnü ngaa ru li'ter ngene gidiidlä ndi ari gatanar ami'rang gwanni gwuki gwudi lingeno gwanni gwati aar kwudi ligi'rîm le lalu.
12 Elellar elelleng gwanni gwujaw ngwüjänü ngwudi dîdlä, ma aar je üpäci yi'ral nono yanni yiki ngaa je gäbici aar engga apepeng gwalu gwanni gwujaw ngwuje gäbici aar näji Ngwaalinga komon nggä'di gidi gwodaning gadi aar nje ge ilijä.

'Dengenacar ngwelenya ngaa 'dengenaci ng-worta'

13 'Dengenacar yelenya 'dar yanni yiigi'tinä ngwüjänü, gwani Deleny. Ma aar ani denya delenya danni diru gi'ra dü'rädi yeleny nono ku,
14 na ma aar ani denya ngwartana ngwüngün, ngwükäjing je aar gïkiji ngwüjü ngwanni ngwa ärrï gwanni gwuki aar je gwällini lanni lati ärrï yi'ral yanni yindi kayalu. **15** Ndi ari bupi gwuru gwudi Ngwaalu ndi ärrï yi'ral yanni yijaw, ya gäbici ngwüjü ngwanni ngwati on-daji yi'donggala, aar määtä ngwünyü ngwen-gen. **16** Gätinär linginalu aang elellalu aa'ti be ngaa la gu rtanu ngaa ärrï yi'ral yanni yiki. Elellar ngaa ru ngwinäd ngwudi Ngwaalu. **17** Dïnyädär ngwüjü 'dar ngaa ämnäjidi yengga yidi ngwïkirijin ara je yedeny eny Ngwaalu, ngaa denya delenya.

18 Ngaa lanni liru ngwînäd, 'dengenacar ng-worta ngwalu ngaa je denya aa'ti la je 'dengenaci 'dogo lanni lijaw drü ara je jayi ngwây, ngaa je be 'dengenaci 'to lanni liki drü agaa je ke ngwây.

¹⁹ Ndi ari yijayi gu manari ye'rendeny yima mbuji dïjü yïrïgïnä kay gidi Ngwaalu. ²⁰ Yiru ange ya ara je i'räcï manari ngaa lïpïnä gwani ape gwalu gwanni gwuki? Ma be ari ye'rendeny yimbujanga gwani ape gwunga gwanni gwujaw, or'temaja be, giyee yijaw Ngwaalu. ²¹ Yiru giyee yanni yornacara je, ndi ari Kirictu gwumbuju yi'rendenya yani nga nga ara je gï'tïjäni gay ngaa gwuji gora güngün.

²² "Nginde gwa'ti ärrä yi'ral yere yanni yiki, aar 'ti mbojaja i'däjing nono gwere ngwulemanu ngwüngün."

²³ Anni lüdäär yi'ral ye yiki, ngwuje 'ti gwä'räcänü ngwugwalli dämjä, anni mbujing yi'rendenya, ngwuje 'ti iya yedenyo, ngwube gatada ligo'ro lüngün Ngwaalu ngwanni gwati übüdi yi'ralanu. ²⁴ Nginde giligo'ro lüngün gwapu keng gwege ngwanginu ngwüngün kü'rälä nunnu ar ayi ndi ke ar be midi gwani dünlü. Ngwämmä ngwe ngwüngün, lima je u'riyi nono. ²⁵ Ndi ari nga nga gwele liru nono ngwangal ngwududu a be gweneno, ngaa lima o'raca Yicung gwanni gwuru doo'ra ngwuru dangida danni dati arnga lingeno lalu.

3

A ngwaw na ngwur 'dengenacidi

¹ Lani ngwaw, 'dengenacar 'to ngwuru ngwalu nunnu manari gilona lere lanni la'ti ämnä ngwuja'ri, aar je gwürlï elelle gwe gwanni gwujaw gwudi ngwaw ngwegen ² ma aar engga elelleng

gwudi ju'ri na denya gwudi ngwaw ngwegen.
³ Aa'ti jayi gwalu gwa ru gwudi ngwanginu poor, nono ndi mücini ngwä'rü ndi genne dab nono, ndi genne buta nono na ndi genne ngwureda ngwanni ngwu'ri. ⁴ Ngaa be manni bupi jaying gwudi ligor lalu gwanni gwati 'ti medadu, gwani jayi drü gwalu na jilänü gwalu gwudi ligi'rüm, yiru giyee yanni yipa gu'ru ngwäyanü Ngwaalu.

⁵ Ndi ari yiru giyee yanni yïndi ye ngwaw ngwuju'ru ngwudi gwerreng ngwanni ngwügäti ge'tajing gwegen Ngwaalu aar gwe jayiyi yigo'ro yegen. Aar 'dengenaci ngwuru ngwegen. ⁶ Nono Jarrang, gwanni gwu'dengenaca duru düngün dani Äbräyim 'di ating urnidi doorta düngün. Ngaa liru yera yüngün manari ngaa lati ärri yi'ral yanni yïdünälü aar je 'ti yedeny itü giyi'ral yere.

⁷ Aar gu ru 'to 'danggalu nga nga lanni liru ngwur, jayar drü ngwaw ngwalu ngaa je ärri yi'ral yijaw ngaa je denya ndi ari ngindenga liru ngweengga ngwami'ratu na ndi ari lemada le giyimi'ränü yidi angidaji gwudi midi nunnu aa'ti yere ya ji yü'rü otacing Ngwaalingalu gwalu ngwäy.

Mbuji yi'rendenya gwani apepe gwanni gwujaw

⁸ Ndi mi'rä, nga nga 'dar acajidar gwüpäng lamatanu, inäjidär, ämnäjidär yengga, jayar yiguri ngaa ru ngwumulu. ⁹ Aa'ti ngaa la gwä'räji yi'ral yanni yiki yi'ral ye yanni yiki, aa'ti ngaa la lujidi ngaa be onjaci ngwüjü ndi ari yiru giyee

yanni yornacara je Ngwaalu nunnu ngaa ji ngaa
ape gu'ru galu gidi onjaci. ¹⁰ Ndi ari,
“Gwere gwanni gwadi ämniï miding gwudi
ligo'ro lüngün

a yomon mbuji 'dar yanni yijaw,
ngwümäätä lingla lüngün giyi'ral yanni yiki na
ngwulem ngwüngün ndi ondaji yi'duru.

¹¹ Ngwugwurla giyi'ral yanni yiki ngwuje ärrü
yanni yijaw.

Ngwümïniï adatingalu ngwugwoda.

¹² Ndi ari ngwäy ngwudi Ngwaalu ngwati iye
ngwüjü ngwanni ngwüdünlü
na latiñg je geraji läni lüngün ma aar ota-
calu.

Ngwuje be gwürläcii lu'ra lanni lati ärrü yi'ral
yanni yiki.”

¹³ Yärü gwa je akani nono manari yigor
yitäjänü ndi ärrü yi'ral yanni yijaw? ¹⁴ A be
manari yiru gu ndi ari ara je yi'rendeny mbuji
yani ärrü gwalu yi'ral yanni yidünälü, Ngwaalu
ngwa je onjaci. “Aa'ti yedeny ya je eny giyi'ral
yanni yati iye ngwüjü yedenyo, aa'ti yedeny ya
je eny ma ara je iye yedenyo.” ¹⁵ Ngaa be
ge'te Kirictung ngwuru Deleny giyigoranu yalu.
Jar mama giyomonalu 'dar nda je enggaci lanni
la je otacalu gwani ge'taji gwanni gwätängää.
Ngaa je be enggaci yigor ye yijilänü ngaa je
denya. ¹⁶ Gäbicär yigor yalu aar jayi nono,
nunnu lanni lata je üpäci yi'ral nono yanni yiki
ndi elelle gwalu gwanni gwujaw ndi Kirictu, a
je yaaru ape giyi'ral yegen yanni yiru yi'duru.

¹⁷ Yijayana ndi ari manari bupi gwuru gwudi Ngwaalu, ara je yi'rendeny mbuji gwani ärri yi'ral yanni yijaw aa'ti yi'rendeny ya je mbuji lärrü yi'ral yanni yiki. ¹⁸ Ndi ari Kirictu gwayu gwani ke gomonanu ge'te pu gwanni gwüdünlü gwani lanni la'ti dünälü, nunnu ara je apada Ngwaalu. Gwü'rinyitäär gilingeno a be Ngwaalu midiyi Lig'i'rüm le, ¹⁹ Lig'i'rüm le gilee liming le ele 'to ngwondaca ngwügi'rümä ngwudi ngwüiji ngwanni ngwugekanalu. ²⁰ Ngwanni ngwünyürtijä Ngwaalinganu 'tu'tu gwerre gaji ganni gimatijä je ge Ngwaalu liguri gaji ganni giju ge Nuuwa ndi ge'te bälükä. Gibälükänü, looko 'doko, liru 'dübä (8) gwuma aar gwe gilängidini giyaanu. ²¹ Na yaw giyee yiju yiru gi'remna gidi yaw yanni nyinyinä ye gweneno ngaa ye gilängidini 'to. Ya'ti ani üyini yirledo nono yidi ngwanginu, aar be ani änijälü gwudi içinänü gwudi ligor lanni lijaw ngwäyänü Ngwaalu. Yata je gilängidiyi 'di'ri gwe gwudi Yicu Kirictu giyi'ranyanu, ²² gwanni gwuma allu kerala na nggwo gwujalu yelenya kaama gidi Ngwaalu a gu yï'rr na yeleny na yiima 'dengenaci.

4

Midiji Ngwaalinga

¹ Yay gu no, anni mbuja Kirictu yi'rendenyang ngwanginu ngwüngün, yay gwodanar banu 'to yi'ral ye giyee ye'te ye'te. Ndi ari gwanni gwa yi'rendeny mbuji ngwanginu ngwüngün, ke gwuma äbrinii kay 'dünggüngün. ² Yay gwa'ti ba be gwelelle gidiidlä düngün danni di'dälü gwani

ami'ra gwanni gwuki gwudi lingeno, ngwube manni ärri buping gwudi Ngwaalu. ³ Ndi ari ngaa lonja yomon kaji gwerre ndi ärri yi'ral yanni yati je ngwüjji ärri ngwudi düdlä. Yani elelle gwegeñ gwudi yidigany, ami'ra ngwanni gwuki, rläli, yi'rinyinä yiru yütä na düdülä danni diki. ⁴ Yanni yima gäbicii ngwüjju ngwudi düdlä gweneno aar allalu ndir ndi ari ngwa'ta le acajidu giyi'ralanu yanni yiki drü ati aar je be ürrä yirigänä nono. ⁵ A be la ji ya je ye Kirictu otacalu gwanni nggwo gwa ji gwa otaci ngwüjälü ngwanni ngwumidu na ngwanni ngwayu. ⁶ Yiru giyee yanni yigäbicä a be ngwuja'ri ngwanni ngwujaw ündäjini 'di ngwüjänü ngwanni ngwo gweneno ngwayu nunnu lanni lima aar le obalu gay ge gidi dijji dümnä ndi ari liki gilingeno, aar midi giligi'rüm gay ge gidi Ngwaalu.

O'ra gwudi Yicu gwuma ja gito

⁷ Mi'rä gwudi yi'ral 'dar gwuma ji gito. Yäy gu no, beberar be ngaa mätinälü nunnu ngaa otaci Ngwaalingalu. ⁸ Giyi'ralala giyee 'dar, ämnäjidär gwüpäng gwullen, ndi ari ämnäjidi gwati gwü'rübäji yi'ralalu yonyadu yanni yiki. ⁹ Apajidar yirnü gwüpäng la'ti äbingänü giyinenanu. ¹⁰ Angidaji gwe guy ganni gima aar je Ngwaalu angidaci, emadar ge giyiiru gwüpäng yigor ye ye'te pu ngaa ruyi yimi'rä yidi Ngwaalu yanni yonyadu yi'ranu. ¹¹ Manari gwere gwati ondaji, ngwondaji nono mung ondaji ngwuja'ri ngwudi Ngwaalu. Gwere gwanni gwati ape yiiru, ngwuje ape yiima ye 'dar yätädi je Ngwaalu nunnu a Ngwaalu ortani giyi'ral 'dar Yicu Kirictu

gwe gwanni gwuru näjii ngwuru yiima yidi gwur'taling. Yiru gu.

Mbuji yi'rendenyaya yani yikirijin

¹² Lani ngwumaad ngwüny, aa'ti ngaa la allalu ndir ndi mümänni nono gwudi ye'rendeny yanni yimbuja je, nono ma yi'ral mine ru yimbuja je ya'ti linginna. ¹³ Ngaa be jayanu ndi ari ngaa gilo lacajidu giye'rendenyanyu yidi Kirictu, nunnu ngaa ji ngaa jayanu gwullenky komon gadi ge näjii gwüngün 'tädälü. ¹⁴ Manari ngwüjjii ngwo ngwüllüdä je gwani Kirictu, yijayi gu 'danggalu ndi ari Ligii'rüm lidi näjii na lidi Ngwaalu gilo 'danggalu. ¹⁵ Manari ye'rendeny yima je mbuji, aa'ti yani ndi ari nga gwu'rinyidu na ndi ari a gwuru du'ram na a gwärrü yi'ral yere yanni yiki na ndi ari a gwändii giyi'ralanu yunga yä'tüdü. ¹⁶ A be manari yi'rendeny yimbujanga yani ndi ari a gwuru dikirijin, aa'ti yaaru ya ang ape nga be ortada Ngwaalinga ndi ari nga gwapu ngwüriny ngwüngün. ¹⁷ Ndi ari gaji giru gadi ge Ngwaalu obalu ngwüjjii ngwe, ndi aalu ngwüjjii ngwe ngwudi ngwu'dun ngwudi Ngwaalu. Ma be ari gadi aar ge aalu 'dengge gwerre gwerre, ya be ru 'tanaa ngwüjjii ngwanni ngwünyürtijä ngwuja'ranu ngwudi Ngwaalu ngwanni ngwujaw?

¹⁸ Na ndi ari,

"Manari yojema ngwüjjü ngwanni ngwüdünlü
ndi aar mbuji gilanging,
yadi be ru 'tanaa ngwüjjii ngwudi diidlä na
ngwanni ngwuki?"

¹⁹ Yäy no, lere lanni lati je yi'rendeny mbuji yani bupi gwudi Ngwaalu, aar ätädä Ngwaalinga yigo'ro yegen ngwanni ngwuru ligor le'te pu ngwuge'ta, aar gwuji ndi ärri yi'ral yanni yijaw.

5

Ndi mbumbunga na ngwamal

¹ Äny gwüpäcä mbumbunga jalu 'danggalanu, äny gwuru 'to mbumbu kimaad gegen nyi ru gwanni gwänggädi yi'rendenya yidi Kirictu. Nyi ru gwe'te gwanni gwa ji gwa acidi ndi näjä gwanni gwa ji gwa 'tädälü. ² Rüdär ngwoo'ra ngwudi gi'doonga gidi Ngwaalu ganni nggo gombajangaa, ngaa je iye liru ngwangida, aa'ti ndi ari ngaa je ärri yiima ye, aar be ru ndi ari yärrä je yigor ye yalu anaku bupa je gu Ngwaalu ndi ru. Aa'ti yani ndi ari ngaa lübijä ngwü'rinyänü, ngaa je be jada ndi ärri ligor le. ³ Aa'ti la je acajanu lanni lätädärä je Ngwaalu nunnu ngaa je ombaji, ngaa be ru ngwoo'ra ngwilijä gi'donga gora gjaw. ⁴ Ma be aji ma Kirictu gwanni gwuru doo'ra didi ngwoo'ranga 'tädälü, la je be änijä giyelenyanu yani gu'ru gidi näjä gwanni gwati 'ti medadu.

⁵ No 'to lanni liru ngwamal, 'dengenacar je lanni lipana. Ngaa 'dar, okeyar yigo'ro yalu ndi apajidi gwüpäng, ndi ari,
 "Ngwaalu ngwati 'donya ngwüjü ngwanni ng-
 wati piya yigo'ro yegen
 ngwuje be gi'tiji yimi'rü ngwanni ngwati
 okeya yigo'ro yegen."

6 Okeyar be yigo'ro yalu kuyanu gidi Ngwaalu ganni giru yiima ndi ari ara je 'dii'riyälu kaji nggä'dii gïndii. **7** Gätädär yi'ral nono 'dar yanni yata je pici yigoranu, ndi ari nginde gwuru gwanni gwada je gu ge'taji ngwäyänü.

8 Mätär yigo'ro yalu nga arngani. Ndi ari güwän galu gani dijego'rr ndo diru nono diira dilandalu ngwärü guba ngwümïni nunnu mung mbujalu gwere ngwobedalu ngwungadini. **9** Kwudar le be lïdirnïnälü 'dii'däny ndi ämni Ngwaalu ndi ari ngaa lïlingidii ndi ari ngweengga ngwalu giyen dar ngwo 'to ngwumba ja je yi'rendeny giyee ye'te ye'te.

10 A Ngwaalu ngwudi yïm'i'rü 'dar, ngwanni ngwurnida je ndi ari aang acajidi ndi näji gwüngün gwudi gwur'taling ndi Kirictu, manari yi'rendeny yima je mbuji gwooko, nginde lig'o'ro le lüngün gwa je gwä'rä gwa je ojemeye nono ara je giki ngaa mätinälü 'dii'däny. **11** Nginde gwuru gwanni gwuru näji ngwuru yiima yidi gwur'taling. Yiru gu.

Aganni gwudi mï'rä

12 Ngwuja'ri ngwee ngwoko ngwükäjï nje ngwe diwengga dani Jiliwanij gwanni gwati nyi engga gwuru diweengga diru ligor le'te pu, bupi gwüny ngwani nda je ojemeye nono nga je enggaci ndi ari yïm'i'rü yiru giyee yidi Ngwaalu yanni yiru 'didanu. Mätinär gwälü 'dii'däny.

13 Gi'doonga gidi Babiling* ganni gäbrä je le Ngwaalu, gaganna je ara je gjïjï güny Gideleny

---

* **5:13** 5.13 Babil ngene gwuru gi'remna gidi gündär gani Ruma.

gani Murkuj aganna. ¹⁴ Agannajidar giyenenanu agannajiding gwudi ämni.

Ara je gu adatalu ji 'dar, ngaa lanni gilo ndi Kirictu.

Laro Bible (Bible)
Laro NT

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Laro)

Contributor: ECS Diocese of Khartoum Translation Department

This text box needs to have content for PT9 to upload is to the DBL.
All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

80c639f7-4569-5ffa-a77d-5df4c223631f